

Zprávy

Časopis pro pěstování matematiky, Vol. 79 (1954), No. 3, 290--296

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/117123>

Terms of use:

© Institute of Mathematics AS CR, 1954

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

ZPRÁVY

STÁTNÍ CENA Z MATEMATIKY V ROCE 1954

9. května letošního roku byly z rozhodnutí presidenta republiky na návrh vlády Československé republiky uděleny státní ceny s čestným titulem „Laureát státní ceny“ v roce 1954 jako projev uznání lidové demokratického státu za vynikající tvůrčí výkony, které obohatily lidské poznání, vytvořily umělecké hodnoty nebo jinak přispěly k socialistické výstavbě naší vlasti.

V oblasti matematických věd dostalo se ceny prvního stupně našemu vynikajícímu matematikovi, akademiku EDUARDU ČECHOVI, profesoru Karlovy university, a to za práce z teorie ploch a kongruencí, jimiž systematicky vybudoval nové odvětví geometrie a tak otevřel matematickému bádání nové cesty.

Celá obec našich matematiků s radostí i hrdostí přijala zprávu o této významné počtě akademika Čecha, který už po druhé se stává nositelem titulu laureáta státní ceny, a přeje akademiku Čechovi i naší matematické vědě a celé československé společnosti, aby v pevném zdraví mohl ještě dlouhá léta pokračovat a dovršovat své rozsáhlé životní dílo v oboru matematiky a tím vydatně přispívat k budování socialismu v naší vlasti.

Státní cenu prvního stupně dostal akademik E. Čech za práce z projektivní diferenciální geometrie korespondencí mezi dvěma prostory, které byly publikovány případně sepsány v letech 1952 a 1953. Jde o práce:

Projektivnaja differencialnaja geometrija sootvetstvij meždu dvumja prostranstvami IV., V., VI., VII., VIII. Českoslovačkij matematičeskij žurnal 2 (77), 1952, str. 149—166, 167—188, 297—331; 3 (78), 1953, str. 123—137; 4 (79), 1954, str. 143—174.

V nich pokračoval E. Čech ve studiu problému, který položil již v dřívějších pracích této série: Vyšetřovat a klasifikovat všechny možné korespondence mezi dvěma lineárními prostory podle algebraické povahy K -linearisující transformace. Hned v prvních pracích rozřešil E. Čech případ maximálního rozpadu K -linearisující transformace.

V r. 1952 zavedl nový důležitý pojem *obálky korespondencí* a pomocí něho vyšetřoval různé korespondence mezi dvěma prostory, zejména obálky různých systémů kolíneací. Obálky jednoparametrových systémů kolíneací se ukázaly jako známé korespondence (pojednání II.), obálky dvojpřímkových systémů kolíneací úzce souvisí s projektivní deformací ploch (pojednání V.).

V pojednání VI. položil E. Čech problém určit v n -rozměrném projektivním prostoru S_n projektivní deformace pro *vrstvu* nadploch, případně pro více vrstev nadploch.

Pro $n \geq 3$ nemůže počet vrstev, které lze současně deformovat, překročit číslo 2. Pro $n \geq 4$ se všechny korespondence mezi prostory S_n a S'_n , které jsou projektivními deformacemi dvou různých vrstev, redukují na korespondence vytvořené kolíneacemi mezi těmito prostory.

Pro $n = 3$ je projektivní deformace dvojice vrstev Σ_1, Σ_2 realizována asymptotickou transformací C přímkové kongruence. Je-li C projektivní deformace nepřímkové plochy P , pak vrstvy Σ_1, Σ_2 jsou tvořeny přímkovými plochami kongruencí, které se dotýkají plochy podél asymptotiky.

Pojem projektivní deformace nepřímkové plochy se objevil tedy v novém světle; ukázalo se, že projektivní deformaci nepřímkové plochy lze vytvořit obecně dvěma různými způsoby jako obálku jednoparametrové soustavy projektivních deformací přímkových ploch, a tedy geometricky jednoduššími korespondencemi.

V pojednáních VII. a VIII. zabýval se E. Čech korespondencemi mezi prostory S_n a S'_n , které jsou projektivními deformacemi jedné vrstvy nadploch v S_n .

Pro $n = 3$ může vrstva obsahovat zborcené plochy. Příslušná korespondence je projektivní deformací vrstvy složené z přímkových ploch jisté kongruence.

Pro $n > 3$ projektivní deformace vrstvy nadploch existuje jen v případě vrstvy *parabolické*. Vrstvu nazývá E. Čech parabolickou, když obsahuje rozvinutelné nadplochy, t. j. takové, které jsou obálkami jednoparametrového systému nadrovin, a když duální kongruence (korelace) provedené na všechny tečné nadroviny dotýkající se vrstvy převádějí je v plochu π , na níž korelativní křivky odpovídající plochám vrstvy tvoří asymptotické čáry. Dimensi prostoru, v níž leží plocha π , nazýváme *třídou* vrstvy. E. Čech probírá všechny možné případy parabolických vrstev různých tříd a při tom ukazuje souvislost získaných korespondencí s K -linearisující transformací.

Mimo uvedené práce o korespondencích publikoval E. Čech r. 1953 ještě práci:

Quadriques osculatrices à centre donné et leur signification projective (Comptes rendus de la Société des Sciences et des Lettres de Wrocław, 7 (1952), str. 1—9), v níž studoval polární korespondenci v projektivním n -rozměrném prostoru, při níž každému bodu přiřazuje určitou nadrovinu.

Ukázal vedle geometrické konstrukce této korespondence také, jak lze každému páru odpovídajících si prvků v polární korespondenci přiřadit jistou nadkvadriku (oskulační), s jejíž pomocí lze danou polární korespondenci aproximativně nahradit polaritou vzhledem k jisté fundamentální nadkvadrice, která má k první úzký vztah.

Konečně je třeba uvést, že v prosinci 1952 účastnil se E. Čech slavností na oslavu 150. výročí narození *J. Bolyaie* v Budapešti a proslavil zde přednášku, která vyjde ve Sborníku oslavy pod názvem *Remarque au sujet de la géométrie différentielle projective*. V ní rozebral pojem projektivní deformace plochy a ukázal na dnešní výše zmíněný intuitivní geometrický význam této deformace.

V září 1953 měl E. Čech přednášky na mezinárodním sjezdu o diferenciální geometrii v Bologni a obsáhlý referát „*Deformazione proiettiva di strati d'ipersuperficie*“, který tam měl a který vyjde ve Sborníku sjezdu, dal již podnět k pracem mladých italských geometrů. Referát je souhrnem definic a hlavních výsledků, které E. Čech publikoval v Časopise pro pěstování matematiky a fyziky, a které bylo třeba konferenci přednést v přehledné formě.

Z tohoto stručného výčtu je patrné, že práce E. Čecha zavádějí nové pojmy do projektivní diferenciální geometrie, které umožnily postavit do nového světla starší geometrické problémy a jejich výsledky a ukázat nové souvislosti starších výsledků s budovanou teorií.

Práce obsahují klasifikace různých korespondencí a jejich geometrické konstrukce. Dále je v nich budována jednotná theorie pro studium složitých geometrických objektů přímkových (přímkové kongruence) a konečně lze říci, že obsahují ve velké míře syntésu geometrie diferenciální a algebraické, takže je jimi vyznačen nový směr bádání v diferenciální geometrii, směr, který prohlubuje bádání školy italské a sovětské, které také pracují v tomto oboru.

Redakce.

OSMDESÁT LET ŘEDITELE JOSEFA PITHARDTA

Je velmi málo členů matematické obce, kteří se dožijí 80 let a ještě méně těch, kteří dosáhnou tohoto krásného jubilea tak svěží a při plné práci jako ředitel JOSEF PITHARDT.

Narodil se 2. března roku 1874 v Sezemicích u Pardubic, byl žákem pardubické reálky, kde již brzy začal projevovat zájem o matematiku. Ačkoli studoval za obtížných poměrů, přece byl mezi prvními žáky. Po ukončení studií na reálce studoval na universitě matematiku a deskriptivní geometrii, stal se suplentem na našich středních školách, později profesorem a ředitelem reálky v Praze X.

Byl autorem mnoha učebnic deskriptivní geometrie a jimi stejně, jako ve svých výkladech, se snažil probudit opravdový zájem žáků a o svůj oblíbený obor. Velkou a záslužnou je jeho práce v oboru těsnopisu, v němž se význačně uplatnil při tvoření nové soustavy HM.

Pro své žáky i pro profesory, kteří s ním pracovali, byl vždy svými vlastnostmi vzorem člověka i učitele.

Vychoval mnoho našich dobrých inženýrů a profesorů; všichni na něho rádi vzpomínají a přejí mu ještě hodně zdraví a svěžestí do deváté desítky života i mnoho úspěchů v práci.

Fr. Vyčichlo, Praha.

VĚDECKÉ ZASEDÁNÍ I. SEKCE ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD

Matematicko-fyzikální sekce (I. sekce) Československé akademie věd konala u příležitosti III. valného shromáždění ČSAV ve dnech 13. a 14. dubna 1954 v Praze II, Ke Karlovu 3 a 5 vědecké zasedání s tímto programem:

Dne 13. 4. 1954 dopoledne bylo zahájeno zasedání akademiky *J. Novákem* a *V. Jarníkem*. Akademik Novák zhodnotil výsledky práce na pracovištích matematicko-fyzikální sekce za r. 1953 a akademik Jarník přednesl hlavní zásady perspektivního plánu rozvoje jednotlivých vědních oborů sekce. Následovala živá diskuse.

Téhož dne odpoledne byly prosloveny tyto přednášky I. skupiny (matematické):
Akademik *Eduard Čech*: Přímkové kongruence a jejich transformace,
dr *Zb. Nádeník*: O plochách analogických k Bertrandovým křivkám,
akademik *Boh. Bydžovský*: Příklad geometrické konfigurace,
dr *Mir. Fiedler*: O některých výsledcích z geometrie simplexů v E_n ,
dl. koresp. *Št. Schwarz*: Teorie charakterov komutativných plogrúp,
akademik *Vl. Kořinek*: Otázka jednoznačnosti ve větě Jordan-Hölderově a Schreierově,
akademik *V. Jarník*: Lineární diofantické aproximace,
akademik *J. Novák*: Obecná konstrukce uspořádaného kontinua,
dl. koresp. *Mir. Katětov*: O některých otázkách teorie dimense,
dr *Vlast. Pták*: O úplných topologických lineárních prostorech.

V přednáškách I. skupiny se pokračovalo druhý den dopoledne; přednášeli:

prof. *G. Vrănceanu*: O částečně projektivních prostorech s af. konexí,
dr *Jar. Kurzweil*: O aproximacích v Banachových prostorech,
dr *Jan Mařík*: Dvojměrné nevlastní integrály,
dl. koresp. *Ot. Borůvka*: Teorie dispersí a její aplikace,
dr *Ivo Babuška*: Řešení napjatosti přehrad na pružném podloží,
prof. dr *Vl. Kníchal*: Odhad chyby při Graeffe-Fiferově metodě,
doc. dr *Ant. Svoboda*: Kód československého samočinného počítače,
doc. dr *Ant. Svoboda*: Princíp československého samočinného počítače.

Kromě těchto přednášek matematiků konaly se současně přednášky II. skupiny (fyzikální) a III. skupiny (astronomické a geodetické).

Všechny přednášky byly četně navštíveny a doprovázeny diskusemi.

Výběh z obsahu jednotlivých matematických přednášek uveřejníme později.

ZPRÁVA O SCHŮZI MATEMATIKŮ SVOLANÉ I. SEKCI ČSAV

I. sekce ČSAV svolala na den 7. 5. 1954 schůzi matematiků s tímto programem: 1. Zprávy a perspektivní plány práce jednotlivých matematických pracovišť. 2. Schůze matematiků a matematická komise. 3. Sjezd československých matematiků v r. 1955.

Schůzi zahájil předseda I. sekce ČSAV akademik *Vojtěch Jarník* o 9. hod. v klubovně ČSAV. Na dopoledním zasedání referovali zástupci jednotlivých matematických pracovišť o současném stavu vědecké i pedagogické práce a perspektivním plánu vědecké práce na svých pracovištích. Byly zastoupeny vysoké školy z Bratislavy, Košic, Brna, Olomouce a Prahy, Matematický ústav ČSAV a dva výzkumné ústavy z Prahy.

Z pracovišť slovenských vysokých škol v Bratislavě přednesli zprávu akademici *J. Hronec* a *Št. Schwarz*, z pracoviště vysoké školy technické v Košicích dr. *J. Jakubík*. Za vysoké učení technické v Praze podali zprávu a účastnili se rozpravy: prof. dr. *V. Pleskot*, doc. dr. *A. Urban*, prof. dr. *Fr. Vyčichlo*, prof. dr. *Zd. Pírko*, doc. dr. *L. Rieger* a dr. *J. Korous*. O vědecké práci pracovišť brněnských vysokých škol promluvil člen korespondent *Ot. Borůvka*, prof. dr. *J. Klapka* a prof. dr. *J. Kaucký*, z pracoviště v Olomouci doc. dr. *J. Metelka*. O vědecké práci a jejím perspektivním plánu matematických kateder a katedry matematické statistiky matematicko-fyzikální fakulty KU v Praze referovali akademici *Vl. Kořínek* a *J. Novák* a za Matematický ústav ČSAV prof. dr. *Vl. Knichal*, za výzkumné ústavy v Praze doc. dr. *M. Hampl* a dr. *A. Špaček*.

Na odpoledním zasedání nejdříve akademik *Eduard Čech* resumoval dopolední referáty. Vyjádřil radost nad pokrokem na Slovensku, pozorovatelným rok od roku. Dále vyslovil přesvědčení, že matematici překonají všechny obtíže, budou-li postupovat jednotně. Je třeba si uvědomit, že potíže jednoho pracoviště jsou potížemi všech. Nakonec řekl, že je potěšitelné, že i na přetížených místech se nezanedbává vědecká činnost. Způsob zvyšování kvalifikace je však ponechán často náhodě a sklonům získaným při studiu. Tak se ovšem pocit izolovanosti projevuje i na takových místech jako je Praha.

Po tomto shrnutí následovala živá *diskuse* týkající se spolupráce, zejména mezi Prahou a Brnem, Prahou a Bratislavou a také s Olomoucí a Ostravou. Slovenští zástupci upozornili na výnos ministerstva školství, podle něhož možno uskutečnit vědecké návštěvy až do 3 týdnů trvání. Akademik Čech se zavázal, že uspořádá v Olomouci přednášku. Diskuse se dotkla i otázky finanční úhrady vedení seminářů. Bylo usneseno, že nutno pamatovat na příslušné částky v preliminářích ve všech místech, kde je matematika vědecky pěstována. Pro letošek musí však stačit prostředky poskytované Akademií.

Bylo konstatováno, že příští schůze matematiků budou mít již pevný program. Je ovšem nutné, aby zde byla skupina, která by program stanovila a schůze řídila. Usneseno, že starost o tuto organizační činnost má být uložena matematické komisi. Za tím účelem nutno komisi rozvinout tak, aby těmto úkolům mohla dostat. Akademik Čech přednesl historii vzniku komise a navrhl, která pracoviště by měla být v komisi zastoupena. Po diskusi bylo schváleno následující *složení komise*: prof. O. Borůvka, akad. E. Čech, akad. V. Jarník, akad. J. Hronec, prof. Vl. Knichal, prof. Zd. Pírko, akad. Št. Schwarz, prof. Fr. Vyčichlo. Dále usneseno, aby akademik Čech svolal komisi do konce května a aby až do volby předsedy ji vedl.

Na konci schůze akademik *Josef Novák* oznámil, že presidium ČSAV schválilo návrh I. sekce, aby v r. 1955 byl uspořádán *sjezd československých matematiků* s mezinárodní účastí. Byla uvažována otázka zaměření sjezdu a přijat návrh akademika Čecha konat sjezd pod heslem „Jaké možnosti dává lidové demokracie rozvoji matematiky“. Předpokládá se, že každé jednotlivé země bude věnováno půl dne a že na shrnující referáty by mohly navázat vědecké referáty speciální. Nakonec bylo usneseno, že s vědeckou přípravou sjezdu nutno začít ihned a že přípravná komise má pracovat v úzkém kontaktu s matematickou komisí ČSAV.

Miloš Zlámal, Brno.

NÁVŠTĚVY HOSTŮ Z CIZINY

V době od 13. dubna do 12. května 1954 dlel v Československu dr *Gheorghe Vrănceanu*, profesor matematiky na universitě v Bukurešti, který spolu s biologem prof. *N. Sălăgeanu* zastupovali Akademii rumunské lidové republiky na III. valném shromáždění ČSAV. Na základě československo-rumunské kulturní dohody prodloužili si pobyt u nás, aby blíže poznali matematický život v Československé republice a navázali čilejší styky našich a rumunských vědců.

Prof. Vrănceanu proslavil v Praze tři přednášky z diferenciální geometrie, v níž je vynikajícím pracovníkem. O Kaganových částečně projektivních prostorech s afinní konexí promluvil na schůzi matematicko-fyzikální sekce v rámci III. valného shromáždění Československé akademie věd. Tato přednáška bude publikována v našem mezinárodním časopise. Další dvě přednášky, jež na sebe navazovaly, měly společné thema „Grupy pohybů prostorů s konexí“. Konaly se na pondělních schůzkách pražské obce matematické (26. dubna a 3. května) a těšily se velkému zájmu posluchačů, jak se ukázalo v diskusi.

Dne 27. dubna navštívil prof. Vrănceanu matematický ústav Československé akademie věd, shlédl laborator matematických strojů, podiskutoval s pracovníky matematického ústavu a prohlédl si knihovnu. Svého dalšího pobytu v Praze využil pak k čilým stykům s našimi geometry.

Mimo to se prof. Vrănceanu živě zajímal o kulturní památky Prahy a navštívil historické sály universitní knihovny v Klementínu a jiné památky.

Dne 4. května 1954 odcestoval prof. Vrănceanu do Brna, kde proslavil 5. května na přírodovědecké fakultě přednášku o diferenciálních globálních vlastnostech jistých Riemannových prostorů. Na kratších schůzkách se podobně jako v Praze seznámil s mladými pracovníky katedry matematiky a pohovořil s nimi o jejich vědecké práci a o organizační studiu matematiky na universitě v Bukurešti. Dne 7. května pak prof. Vrănceanu odjel do Bratislavy k návštěvě Slovenské akademie věd a matematického ústavu, kde také proslavil přednášku o diferenciální geometrii. Na Slovensku si ještě před svým odjezdem prohlédl také astronomickou observatoř na Skalnatém Plese.

Na závěr této zprávy čtenář jistě uvítá několik podrobnějších dat o našem rumunském hostu. Prof. Gheorghe Vrănceanu, dnes čtyřiapadesátiletý, studoval v Rumunsku na universitě v Jasi a r. 1924 dosáhl doktorátu u *Levi-Civita* v Římě na základě práce o jisté Weierstrassově větě a jejích aplikacích na stabilitu mechanických neholonomních systémů. R. 1926 pobyl nějaký čas v Paříži u *E. Cartana* a r. 1928 v Princetonu u *O. Veblena*. R. 1926 zavedl pojem anholonomních prostorů, tedy v témž čase jako to učinil náš prof. *Zdeněk Horák*. Z theorie anholonomních variet publikoval pak prof. Vrănceanu řadu prací, z nichž zde budiž uveden 76. svazek „*Mémorial des Sciences mathématiques*“ z r. 1937. Později pracoval v theorii Pfaffových forem, Lieových grup a v theorii prostorů s konexí. Z tohoto oboru napsal také dvoudílnou knihu o diferenciální geometrii. První díl z r. 1947 vyšel francouzsky a r. 1952 rumunsky, druhý díl z r. 1951 je jen rumunský. V této knize zejména systém kongruencí křivek v prostorech s konexí (afinní, metrickou, projektivní nebo konformní), což dovoluje sblížit absolutní kalkul, který zavedl *Ricci* a *Levi-Civita*, s Cartanovou metodou Pfaffových forem. Ve své knize pojednává také prof. Vrănceanu o některých vlastních výsledcích ať už z theorie anholonomních prostorů nebo z theorie pohybových grup prostorů s konexí. Pro zajímavost ještě poznamenejme, že 1. kapitola II. dílu této knihy pojednává o Kaganových prostorech, t. j. o prostorech, jejichž autoparalelní křivky leží v nadrovinách, a o zcela nových výsledcích *Jegorovových* týkajících se maximálních grup pohybů v prostorech s konexí. Kromě toho napsal prof. Vrănceanu r. 1942 dvojdílnou učebnici analytické a projektivní geometrie.

V současné době je vedoucím katedry geometrie a ředitelem sekce geometrie v matematickém ústavu Akademie rumunské lidové republiky. R. 1950 byl odměněn státní cenou a v říjnu 1953 řádem práce.

Jan Pavlíček, Praha.

PŘEDNÁŠKY A DISKUSE V MATEMATICKÉ OBCI PRAŽSKÉ

22. 2. 1954: *Vladimír Knichal*: Representace Minkovského prostoru.
1. 3. 1954: *František Nožička*: Užití teorie polyedrů v ekonomii.
3. 3. 1954: *Antonín Robek* a *František Zitek*: O některých aplikacích matematické statistiky v Polsku.
8. 3. 1954: *Alois Švec*: Přímkové plochy ve více dimenzích.
15. 3. 1954: *Josef Novák*: O struktuře pravděpodobnostních polí.
22. 3. 1954: *Miroslav Friedler*: Geometrie konečných skupin bodů v eukleidovském prostoru.
29. 3. 1954: *Ladislav Rieger*: K algebraisaci deskriptivní teorie množin.
13. a 14. 4. 1954: Vědecké zasedání I. sekce matematicko-fyzikální ČSAV (viz zvláštní zprávu).
26. 4. 1954: *Gheorghe Vrănceanu*: Groupes des mouvements des espaces à connexion I.
28. 4. 1954: *Karel Winkelbauer*: Budování matematické teorie pravděpodobnosti na pojmech funkcionální analýsy.
3. 5. 1954: *Gheorghe Vrănceanu*: Groupes des mouvements des espaces à connexion II.
10. 5. 1954: *František Nožička*: Užití tensorového počtu v mechanice.
17. 5. 1954: *Otto Vejvoda*: Referát o knize Malkin, Theorie stability pohybu.
24. 5. 1954: *Vlastimil Pták*: O úplných prostorech.
31. 5. 1954: Slavnostní schůze pořádaná Matematickým ústavem ČSAV a matematicko-fyzikální fakultou KU u příležitosti udělení státní ceny prvního stupně na rok 1954 laureátu akademiku *Eduardu Čechovi*: a) s projevy prof. dra *Františka Vyčichlo*, akademika *Vojtěcha Jarníka* a akademika *Vladimíra Kořínka*, b) s přednáškou akademika *E. Čecha* o výsledcích vlastních prací z diferenciální geometrie.
7. 6. 1954: *Jan Bilek*: Studium biracionálních korespondencí pomocí ohodnocení těles.
14. 6. 1954: *Vladimír Knichal*: O mém studijním zájezdu do Maďarska.

TŘETÍ ČESKOSLOVENSKÁ MATEMATICKÁ OLYMPIADA

Ve školním roce 1953—54 se tisíce žáků našich jedenáctiletých škol a průmyslových škol účastnilo matematické olympiady, kterou už třetím rokem pořádá ministerstvo školství a Matematický ústav ČSAV spolu s Ústředním výborem Československého svazu mládeže. Tato soutěž nabývá na školách stále větší popularity, jak o tom svědčí rok od roku stoupající počet účastníků z celé republiky.

Po školské reformě z r. 1953 byla též znovu upravena organizace olympiady a byly do soutěže pojaty čtyři nejvyšší třídy jedenáctiletých (a ovšem i příslušné třídy průmyslových škol.) Od třetího ročníku má olympiada čtyři kategorie. Kategorie **D** se týká žáků VIII. tříd a má dvě kola. V prvním kole řešili žáci 16 příkladů a své práce poslali Okresním výborům olympiady. Úspěšní řešitelé byli pak pozváni na neděli 25. dubna 1954 do jednotlivých okresních měst ke druhému kolu, které mělo formu jakési závěrečné písemné práce. Celkový počet účastníků v této kategorii převyšuje deset tisíc.

Žáci IX. tříd soutěžili v kategorii **C** a žáci X. tříd v kategorii **B**. Každá z těchto kategorií měla dvě kola a jejich organizaci měly na starosti jednotlivé kraje. Druhé kolo (které bylo závěrečné pro tyto dvě kategorie) se konalo rovněž v neděli 25. dubna 1954 v jednotlivých krajských městech.

Olympiada vřehol v kategorii **A**, která je rozvržena do tří kol; účastní se jí žáci nejvyšších jedenáctiletých a průmyslových škol. První a druhé kolo se konalo podobně jako v kategoriích **B** a **C**; úspěšní řešitelé druhého kola byli pozváni Ústředním výborem matematické olympiady do Prahy na sobotu 8. května 1954 k závěrečnému třetímu kolu. Sobotní dopoledne bylo věnováno vlastní soutěži; sešlo se tu 71 žáků z celé republiky (z toho 10 dívek); 45 z nich prošlo úspěšně třetím kolem. Týž den odpoledne byla uspořádána v matematickém ústavu matematicko-fyzikální fakulty KU v Praze II, Ke Karlovu 3 za účasti širší matematické a školské veřejnosti s olympioniky, zvláště s řešiteli třetího kola, beseda. Besedy se zúčastnil ministr školství s. *Lad. Štoll* se svým náměstkem s. dr. *Fr. Kahudou*. S nejmladší generací matematiků tu besedovali akademik *Ed Čech*, z jehož podnětu akce olympiád před několika roky u nás vznikla, akademik *V. Jarník*, který pozdravil účastníky olympiady jménem I. sekce Československé akademie věd, akademik *J. Novák*, který jako předseda Ústředního výboru matematické olympiady besedu řídil, a zástupce Ústředního výboru Československého svazu mládeže. Besedě byl přítomen též rektor Karlovy university v Praze, člen korespondent ČSAV, prof. dr. *Mir. Katětov* a děkan matematicko-fyzikální fakulty Karlovy university akademik *Vladimír Kořtnek*, který také k olympionikům promluvil několik slov o vyučování matematice. Několik úspěšných olympioniků přišlo v besedě se zajímavými připomínkami a dotazy, o nichž se rozvinula živá diskuse. Besedu uzavřel krátkým projevem ministr školství s. *Lad. Štoll* který blahopřál úspěšným účastníkům soutěže k dosaženému úspěchu a žádal je, aby mezi naší mládeží pomáhali šířit lásku k matematice.

Třetí ročník matematické olympiady celkem ukázal, že je o matematiku na našich školách zájem, jak se to jeví z potěšitelného přírůstku účastníků. Na druhé straně nemůžeme být ještě zcela spokojeni s kvalitou všech prací; učebnice matematiky, které dostávají žáci do rukou počátkem školního roku 1954—55, jistě nám zde vydatně pomohou.

Připojujeme seznam prvních dvaceti úspěšných řešitelů v pořadí, jak se umístili. Jsou to žáci XI. tříd jedenáctileté (pokud není jirak výslovně uvedeno). Všichni byli odměněni cenou ministerstva školství.

1. *Oldřich Buchta*, Brno-Tábor. 2. *Juraj Vrsík*, Bratislava. 3. *Michal Bordovác*, Partyzánske (vyšší prům. škola). 4. *Hana Konrádová*, Boskovice. 5. *Martin Černý*, Praha. 6. *Jaroslav Rygl*, Ostrava. 7. *František Neumann*, Brno (žák X. třídy). 8. *Otakar Varoch*, Plzeň. 9. *Jozef Brody*, Bratislava. 10. *Jan Kolář*, Brno. 11. *Jiří Prokop*, Brno. 12. *Jiří Baránek*, Ostrava. 13. *Jaroslav Helštýn*, Ostrava. 14. *Jaromír Jakeš*, Brno. 15. *Josef Dvorčuk*, Nový Jičín. 16. *Ladislav Šubrt*, Praha. 17. *Jaroslava Vlková*, Strakonice. 18. *Jiří Volejník*, Rokycany. 19. *Jindřich Adam*, Ostrava (vyšší prům. škola). 20. *Teo Šturm*, Dvůr Králové n. L.

Jiří Sedláček, Praha

Redakce: Matematický ústav Československé akademie věd Praha II, Žitná 25, tel. 241193. — Administrace: Nakladatelství Československé akademie věd, Praha II, Žitná 25, telefon 2319-50. — Vychází čtvrtletně. — Roční předplatné Kčs 48,—, cena jednotlivého sešitu Kčs 12,—. Novinové výplatné povoleno Okrskovým poštovním úřadem Praha 022: j. zn. 309-38.Ře-52. — Dohlédací poštovní úřad Praha 022. — Tisknou a expedují Pražské tiskárny n. p., provozovna 05 (Prometheus), Praha VIII, Tř. Rudé armády 171. — Náklad 1500 výtisků. Vyšlo dne 30. IX. 1954. — D 077797